

Over de methode KLEUR

KLEUR is een methode interreligieuze creatieve levensbeschouwelijke vorming, die gebaseerd is op thema's van sociaal-emotionele vorming. **KLEUR** sluit aan bij de culturele en religieuze diversiteit in school en samenleving. De methode is bedoeld voor scholen voor primair onderwijs die bewust kiezen voor multireligieuze en multiculturele ontwikkeling van alle kinderen.

Facet 1. Levensbeschouwing

KLEUR gaat uit van verscheidenheid aan achtergronden in school en maatschappij. Leerlingen maken kennis met anderen. En zij leren de eigen identiteit en religie of levensbeschouwing verstaan en ontwikkelen. Ieder kind heeft gevoel voor en behoefte aan verhalen, waarden, beelden, en vormen die uitdrukken hoe je mens kunt zijn. Het leven in verbondenheid met je verleden (familie en cultuur), je heden (wie ben ik, wat doe ik), en met je toekomst (waar kies ik voor, waar hoor ik bij, wat vind ik mooi of waar of goed) roept vragen op die speels, creatief en in samenspraak met je omgeving beantwoord kunnen worden. Het samen zoeken

naar vragen en naar antwoorden is een leerproces van ontdekken en ontmoeten waar deze methode ruimte voor geeft. Daarbij worden teksten en waarden, symbolen en rituelen, feesten en gebruiken ingezet als bronnen voor leren en ervaren. Persoonlijke identiteit én gemeenschapszin worden ontwikkeld.

Facet 2. Interreligieus

KLEUR streeft naar een rijke leeromgeving en evenwichtige aandacht voor de wereldreligies. De verhalen in lessen voor de onderbouw zullen vooral afkomstig zijn uit christendom, jodendom en islam, omdat deze het meest aanwezig en zichtbaar zijn in de leefomgeving. In de bovenbouw zal de aandacht ook naar boeddhisme en hindoeïsme uitgaan, evenals naar humanisme en ietsisme. Leerlingen komen in aanraking met de bronnen uit hun eigen traditie en leren ook om andere(n) te verstaan. Leerlingen leren over religie, godsdienst en levensbeschouwing, en herkennen en groeien ook in hun eigen identiteit en traditie. Een belangrijk uitgangspunt is dat een kind recht heeft op religie, maar ook het recht op afstand en eigenheid. **KLEUR** gaat ervan uit dat

in iedere klas een diversiteit (meer of minder prominent) aan levensbeschouwelijke achtergronden aanwezig is. Interreligieuze dialoog is dan ook een belangrijk aandachtspunt.

Facet 3. Creatief

KLEUR wil kinderen veel laten beleven, met alle zintuigen, in verbondenheid met zichzelf en met elkaar. Creatieve verwerking wordt ingezet om het verwerven van ideeën, symbolen, gevoelens, gedachten anders dan met woorden alleen in te vullen. Met verschillende uitingsvormen kunnen een positieve houding en levensbeschouwing beleefd en ontwikkeld worden. Zonlicht wordt door de regen of een prisma gebroken, en valt uiteen in alle kleuren van de regenboog. Zo wil **KLEUR** het licht in de wereld beleefbaar en ervaarbaar maken in een grote diversiteit en kleurschakeringen aan verhalen, feesten, mensen. Daarbij wordt ook de verbondenheid gezocht met wat universeel 'Licht' wordt genoemd: God, Allah, JHWH, het andere, onnoembare, eeuwige, transcendente.

Levensbeschouwelijke vaardigheden

Met verlangen (naar een gelukkig leven, een goede wereld, meer dan het tastbare), verwondering (over het leven, schoonheid en echtheid) en verbijstering (over onrecht, pijn en lijden) zoeken mensen naar een diepere waarde of betekenis in hun leven. Dit zoeken krijgt vorm in religies en levensbeschouwingen. Bij dit zoeken zijn vaardigheden nodig die niet exclusief voor levensbeschouwing worden ingezet, maar daarbij wel een eigen invulling krijgen.

Vaardigheden

Kleur werkt met zeven levensbeschouwelijke vaardigheden. Bij elke lesbeschrijving staan de symbolen voor de belangrijkste vaardigheden die in de les aan de orde komen.

Waarnemen

De leerling leert aandachtig te kijken, luisteren, voelen en proeven. Hij/zij ontdekt waardoor hij/zij geraakt en geïnspireerd wordt.

Vragen

Deze vaardigheid vraagt om nieuwsgierigheid en een open houding ten aanzien van verschillen en vanzelfsprekendheden. De leerling durft te zoeken naar betekenissen en verbanden in wat zich in het leven aandient.

Verbeelden

Al communicerend met woorden, kleuren, muziek, houdingen of symbolen leert de leerling omgaan met vragen als: wat heeft zin voor mij? Wat is goed? Wat is mooi? Wat is waar? Wat is echt?

Vertellen

De leerling vertelt wat hij/zij ervaart, waarneemt, voorstelt, zich afvraagt. Op die manier leert hij/zij zichzelf, anderen en de samenleving te begrijpen.

Dialogiseren

Zich inleven in andere mensen, andere werelden, andere geloven, andere ervaringen, andere standpunten: dat leert de leerling door met anderen te spreken en te lachen.

Waarderen

De leerling leert te onderscheiden wat goed en slecht is, gewenst en niet gewenst, wat belangrijk is en van betekenis.

Handelen

Stevig op je benen staan en goede dingen doen, het leven vieren, mooi maken, jezelf of de omstandigheden veranderen: dat oefent de leerling met deze vaardigheid.

Werkvormen

spiritizer

Spiritizers zijn oefeningen die levensbeschouwelijke vaardigheden op een actieve manier uitwerken. Ze richten zich op het beleven, ervaren en verwoorden van wie je bent en waar je staat. Spiritizers geven speelsheid, bezinning en verbondenheid. Ze maken los, verdiepen, verbinden en creëren aandacht.

verhaal

Verhalen, gedichten en teksten willen verteld of voorgelezen worden. Bestaande verhalen, of zelfbedachte. Uit je hoofd of uit een boek. Grappige verhalen en droevige verhalen. Verhalen van ver weg en verhalen van dichtbij. Verhalen van vroeger en verhalen van nu. Zelfgeschreven teksten, of die van je buurvrouw, buurman. Al spelend met verhalen, worden vragen gesteld aan mensen en dingen die daarin voorkomen. Dat kan bijvoorbeeld met drama, of met taal. Zo draagt levensbeschouwelijke vorming ongemerkt veel bij aan taalontwikkeling. Actief en passief, zowel wat betreft expressie als op het gebied van woordenschat.

gesprek

Een **gesprek** of dialoog biedt ruimte om te oefenen in luisteren en vragen. Door geen vragen te stellen waar je alleen maar 'ja' of 'nee' op kunt antwoorden. Door dóór te vragen als je met elkaar praat over wie je bent, wat je belangrijk vindt, wat je moeilijk vindt, of waar je in gelooft. Door te proberen elkaar te begrijpen zonder dat je het zelfde hoeft te vinden of het met elkaar eens bent.

muziek

Muziek is een vorm van verbeelding, waarbij je muziek kunt beluisteren, of samen met elkaar iets muzikaal uitbeeldt.

Met **creatief** bezig zijn zoek je naar vormen om sfeer, betekenis, schoonheid of verwondering uit te drukken: met kleur, papier, stof, hout, klei.

Drama en spel zijn vormen om alles wat je vindt, wilt, of kunt, te laten zien en horen. En om te spelen met andere perspectieven, andere houdingen, andere uitingsvormen.

Handelen of **vieren** is samen aandachtig stil staan, met vormen als meditatie, stilte, bidden, wensen, luisteren, verbeelden, of een goed gesprek.

Leerlingen oefenen in **doen** door actief aan de slag te gaan, de handen uit de mouwen te steken of op pad te gaan naar anderen in school, buurt, wereld.

De thema's van KLEUR

Sociaal-emotionele en levensbeschouwelijke vorming werken beide aan persoonsvorming, ontwikkeling van waarden en de verbondenheid met anderen. **KLEUR** wil daartoe samen met een methode voor sociaal-emotionele vorming werken aan kennis, houding en vaardigheden. De inhoud van de lessen hebben betrekking op het leren kennen van jezelf, goed met anderen omgaan, anderen waarderen, gevoelens herkennen en weerbaar worden. Er worden antwoorden gezocht op vragen als: wie ben ik, wie of wat is belangrijk voor mij, waar kies ik voor, hoe gaan we met elkaar om.

Uit de methoden 'Leefstijl', 'Kinderen en ... hun sociale talenten', 'De vreedzame school' en 'Beter omgaan met jezelf en de ander' heeft **KLEUR** de zes onderstaande thema's gedestilleerd waarop de lessen levensbeschouwelijke vorming gebaseerd worden. Beleven en ervaren zijn kernwoorden, die vooral op creatieve manieren ingezet worden.

Thema 1 Ontmoeten

In de diverse methoden voor sociaal emotionele vorming komen bij dit thema de volgende onderwerpen aan de orde: elkaar leren kennen, sfeer, aardig doen, relatie met anderen, communicatie, ervaringen delen, praten en luisteren, groep zijn.

Thema 2 (Zelf)vertrouwen

In de diverse methoden voor sociaal emotionele vorming komen bij dit thema de volgende onderwerpen aan de orde: vertrouwen op jezelf, vertrouwen op anderen, opkomen voor jezelf, jezelf presenteren, zelfvertrouwen als een gevoel.

Thema 3 Omgaan met gevoelens

In de diverse methoden voor sociaal emotionele vorming komen bij dit thema de volgende onderwerpen aan de orde: ken je dat gevoel, aardig doen, ervaringen delen, omgaan met jezelf en met anderen, gevoelens.

Thema 4 Omgaan met conflicten

In de diverse methoden voor sociaal emotionele vorming komen bij dit thema de volgende onderwerpen aan de orde: ken je dat gevoel (boos, verdrietig, ruzie), omgaan met ruzie, situaties die ik wil veranderen, conflicten zelf oplossen, mediatie.

Thema 5 Samen leven

In de diverse methoden voor sociaal emotionele vorming komen bij dit thema de volgende onderwerpen aan de orde: sfeer, diversiteit, samenspelen en samenwerken, opkomen voor jezelf, relatie met anderen, anders zijn.

Thema 6 Kiezen en doorzetten

In de diverse methoden voor sociaal emotionele vorming komen bij dit thema de volgende onderwerpen aan de orde: gezondheidsvaardigheden, een keuze maken, een taak uitvoeren, jezelf zijn.

Sleutelwaarden

De school, de samenleving, de cultuur en het geloof zijn gebaseerd op waarden. Waarden geven richting aan ons handelen, helpen ons keuzes te maken, bepalen wat wij belangrijk vinden. Waarden spelen een rol bij ons denken, voelen en doen. **KLEUR** kiest bij ieder thema twee 'sleutelwaarden'. Deze waarden bepalen de invalshoek van waaruit het thema is uitgewerkt. Leerlingen maken kennis met de waarden en kunnen ze zelf (be)leven.

Thema 1	Ontmoeten	Weldadigheid	Passie
Thema 2	(Zelf)vertrouwen	Openheid	Plezier
Thema 3	Omgaan met gevoelens	Betrouwbaarheid	Vrede
Thema 4	Omgaan met conflicten	Respect	Rechtvaardigheid
Thema 5	Samen leven	Verbondenheid	Samenwerking
Thema 6	Kiezen en doorzetten	Vrijheid	Zelfbeheersing

Werkwijze

KLEUR verschijnt vier keer per jaar. Iedere aflevering beslaat een van de zes sociaal-emotionele thema's en bevat voor elke bouw vijf lessen. De vaardigheden, werkvormen en sleutelwaarden worden aangeboden op vier verschillende niveaus. De onderscheiden bouwen zijn kleuterbouw (1/2), onderbouw (3/4), middenbouw (5/6) en bovenbouw (7/8). Elke lessenserie bestaat uit de volgende stappen:

Les 1. Oriëntatie en introductie

De eerste les wil wakker maken en introduceren in het thema. Dit kan door het thema (de sociale vaardigheid) bij de kinderen los te maken, met een levensbeschouwelijke insteek. De beleving van de kinderen zelf staat daarbij voorop.

Les 2. Verrassing

Deze les geeft een prikkel of verrassing waarin het thema vanuit een levensbeschouwelijke bron wordt ingevuld.

Les 3. Verdieping

Het thema wordt verder uitgediept. Dat kan gebeuren vanuit een onderzoekende houding ten aanzien van een thema of situatie.

Les 4. Verdere verdieping

Ook in les 4 gaan we weer een stapje dieper. Niet alleen een onderzoekende houding is belangrijk, maar ook het aandragen van oplossingen, ideeën en gevoelens hoe om te gaan met bepaalde gebeurtenissen.

Les 5. Verwerking en afsluiting

In de laatste les van het thema wordt gezamenlijk teruggekeken op wat er is gebeurd. Samen verwerken van de uitkomsten van onderzoek en verdieping, samen beleven van wat er zich afspeelde in de groep of samen afsluiten in een viering.

Lessen bij een feest- en/of gedenkdag

Naast de lessen binnen een thema verzorgt Kleur ook lessen bij een viering, feest- en/of gedenkdag. Voor de eerste twee nummers hebben we gekozen voor de kleurrijke viering van het Holi- of Phaguafeest (spreek uit als 'pag-wa'), uit de Hindoeïstische traditie (10 maart 2009) en Bevrijdingsdag (5 mei 2009). Voor elke viering zijn twee lessen voor groep 1 tot en met 4 en voor groep 5 tot en met 8. Daarnaast worden suggesties gegeven om samen de viering te beleven met de school.